

Ennetav ja turvaline elukeskkond Elva vallas

Hetkeolukorra ülevaade ja tegevuskava aastateks 2025-2029

SISUKORD

Sisukord

Sissejuhatus	4
Turvalisuse määratlus Elva vallas	4
Hetkeolukorra ülevaade	5
Demograafilised ja sotsiaalmajanduslikud näitajad	5
Elva valla teenustase.....	8
Fookusteema 1: Noorte riskikäitumine	9
Hariduse katkestamine ja noorte töötus.....	10
Noortegarantii tugisüsteem	11
Alaealiste süüteod	12
Alkoholi ja uimastite tarvitamine.....	12
Kiusamine	13
Noorsootöö ja huviharidus	14
Fookusteema 2: Lähisuhtevägivald	15
Fookusteema 3: Elanikkonna teadlikkus ja valmisolek	18
Elanikkonna teadlikkus ja valmisolek kriisiolukordadeks	18
Küberteadlikkus.....	20
Turvalisuse arenguprogrammi tegevuste elluviimine Elva vallas	24
Kava kinnitamine ja seosed arengukavaga	24
Juhtimiskorraldus ja vastutuse jaotus.....	24
Kriisivalmiduse spetsialist ja kriisikomisjoni roll	24
Tegevuste seire ja uuendamine	25

Sissejuhatus

Siseministeriumi eestvedamisel toimub aastatel 2023-2027 kuueteistkümnes kohalikus omavalitsuses [turvalisuse arenguprogramm](#). Programmi eesmärk on turvalisuse kavandamise edendamine kohalikes omavalitsustes ning turvalisuse valdkonna võimekuse arendamine. Turvalisuse arenguprogrammi esimene lend, kuhu kuulub ka Elva vald, alustas 2023. aasta lõpus.

Programmi alguseks on kontseptsioon „[Kohalik omavalitsus - Turvalise elukeskkonna loojana](#)“, mis keskendub kohalike omavalitsuste (KOV) rollile turvalisuse tagamisel ja arendamisel. Selle raames on eesmärgiks edendada süsteemset turvalisuse planeerimist, rakendada tõhusaid ennetusmeetmeid ning arendada KOV-de võimekust. Kontseptsioon rõhutab kogukondade kaasamist, erinevate asutuste koostööd ja spetsialistide koolitamist turvalisusega seotud teemadel.

Elva valla osalemine turvalisuse arenguprogrammis ning kontseptsioonist „Kohalik omavalitsus - Turvalise elukeskkonna loojana“ lähtumine on kooskõlas valla arengukavas esitatud eesmärkidega, mis rõhutavad kogukondade koostööd, heaolu toetamist ning turvalisuse tagamist. Selline lähenemine võimaldab Elva vallal rakendada avatud ja kaasavaid lahendusi, toetada innovatiivseid ideid ning arendada säästlikke ja nutikaid lahendusi turvalise elukeskkonna loomiseks.

[Elva valla arengukavas](#) on välja toodud Elva valla peamised väljakutsed aastatel 2025-2030, milleks on muuhulgas:

- Laste ja perede heaolu toetamine, et märgata laste abivajadust varajases staadiumis, et pakkuda õigeaegset tuge.
- Eakate ja erivajadustega inimeste heaolu toetamine.
- Turvalisuse tagamine julgeoleku- ja energiakriisi kontekstis. Olulisel kohal on siinkohal kogukondade omavaheline koostöö.

Elva vald lähtub igapäevases töös ja arendustegevuses järgmistest väärtustest:

- Avatus - Jälgime avatud valitsemise põhimõtteid; oleme avatud uutele julgetele innovaatilistele ideedele, suhtleme ausalt ja sõbralikult, tegutseme koosloomes kogukondadega.
- Nutikus - Kasutame teenuste pakkumisel ja elanikega suhtlemisel nutikaid, sihtgrupi vajadusi ja võimalusi arvestavaid lahendusi.
- Säästlikkus - Majandame efektiivselt, eelistame energia- ja keskkonnasäästlikke lahendusi.
- Kaasamine - Arutame kogukondadega nende elu puudutavaid küsimusi, rakendame kaasamise head tava.

Turvalisuse määratlus Elva vallas

Elva valla turvalisuse valdkonna määratlemise seminar toimus 30.04.2024. Seminaril oli 24 osalejat valdkonnaga seotud asutustest ja organisatsioonidest (PPA, Päästeamet, Kaitseliit, koolid, puuetega inimeste ühendus, valla sotsiaal-, haridus-, kultuuri-, majandus-, kommunikatsiooni valdkonna inimese, elutähtsate teenuste pakkujad jt). Seminari ühe osana

toimused sihtrühmapõhised rühmaarutelud turvalisuse probleemvaldkondade ja nende lahendamise eelduste määratlemiseks.

Kokku moodustati 5 erialapõhist laudkonda:

- 1) Majandusvaldkond ja arendus:
- 2) Sotsiaalvaldkond
- 3) Haridus ja noorsootöö
- 4) Sisekaitse: Politsei, Päästeamet ja Kaitseliit.
- 5) Kultuur ja erinevate huvirühmade esindajad.

Rühmaaruteludes tõsteti esile kriisivalmiduse, sotsiaalsete suhete, vaimse tervise ja avaliku ruumi turvalisusega seotud probleemid. Samuti käsitleti elutähtsate teenuste tagamise väljakutseid ja kogukondliku koostöö edendamise vajadust. Erialapõhised arutelud tõid esile ka kiusamise, sõltuvuste ja küberturvalisuse teemad, pakkudes lahendusteks ennetustegevust, teadlikkuse tõstmist ja paremat infovahetust.

Nendest teemadest lähtudes valis turvalisuse arenguprogrammi juhtrühm välja 3 fookusteemat:

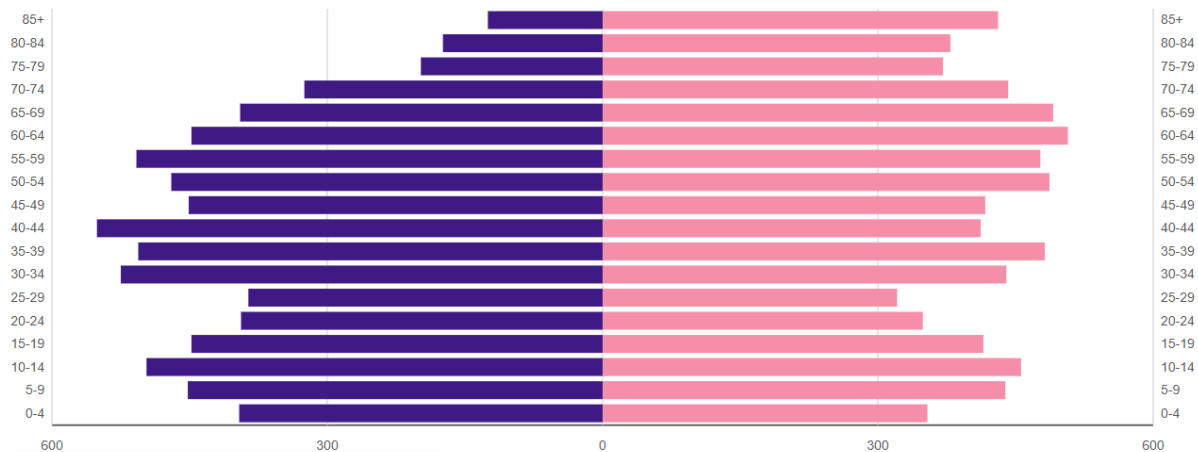
- Noorte riskikäitumine
- Lähisuhtevägivald
- Elanikkonna teadlikkus ja valmisolek

Hetkeolukorra ülevaade

Demograafilised ja sotsiaalmajanduslikud näitajad

Elva valla demograafilised ja sotsiaalmajanduslikud näitajad annavad ülevaate piirkonna rahvastikust ja elatustasemest, pakkudes olulist tausta valla turvalisuse planeerimiseks. Andmestik on koondatud valdavalt 2024. aastal ja 2025. alguses, kui 2024 statistilisi andmeid polnud veel avaldatud.

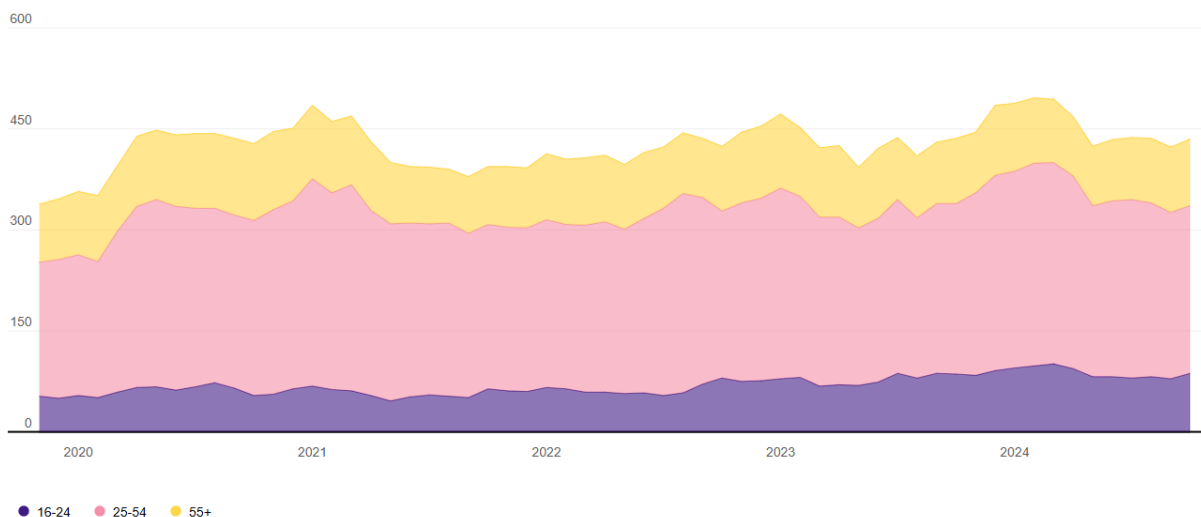
Elva vallas on 1 linn, 6 alevikku ja 78 küla, kokku 732,02 km². [Asustustihedus ühe elaniku kohta](#) on Elva vallas 20,4 km². Seisuga 1. jaanuar 2024.a on Elva vallas 14 919 elanikku. Rahvaarv on viimase 5 aasta jooksul püsinud stabiilne, muutus jääb alla 1%. [Rahvastiku soo ja vanuselisest koosseisust](#) saab parima ülevaate alljärgnevalt jooniselt (vt Joonis 1).

Joonis 1. Rahvastiku soo ja vanuskoosseis 1.jan 2024 a. seisuga

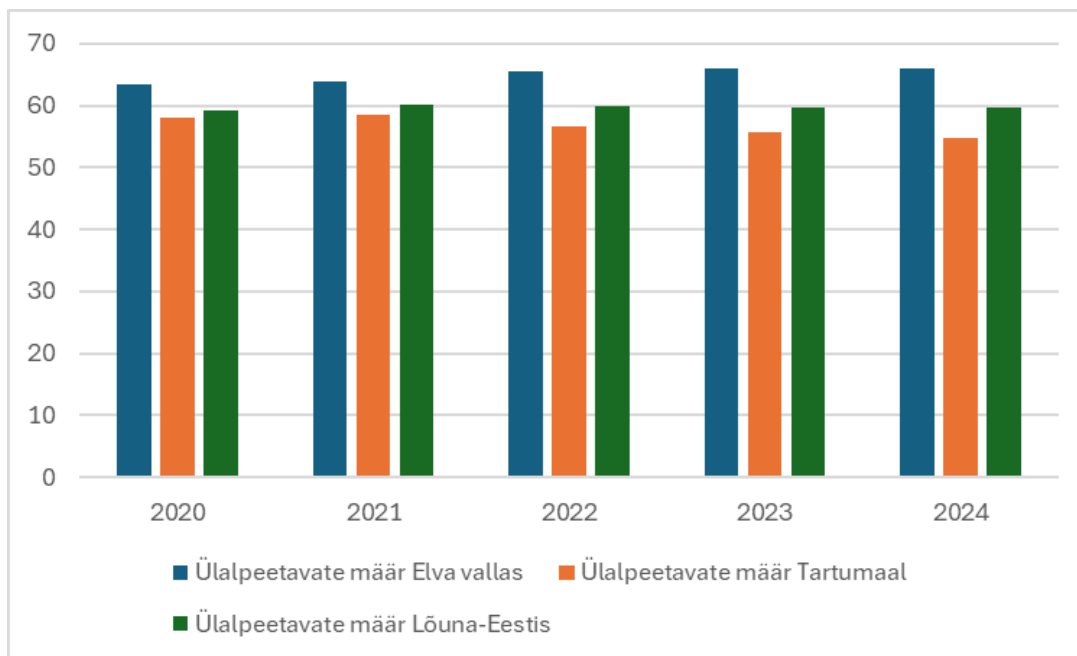
1. jaanuari 2024.a seisuga oli Elva vallas 447 Ukraina, 61 Venemaa ja 133 muude riikide või määramata kodakondsusega elanikku. [Elva valla rändesaldo](#) siserändes oli aastal 2023 63 ja välisrändes 117. Selle põhjal on siseränne oluliselt tõsnud (2022.a oli see -2 ja 2021. a oli see 16) ning välisränne ootuspäraselt langenud (2022. a oli see 256).

[Registreeritud töötuid](#) on Elva vallas 2024.a oktoobri seisuga kokku 435. Töötute arv on aastate lõikes püsinud enam-vähem stabiilsena. Kõige enam töötuid on tavaliselt talvekuudel (vt joonis 2)

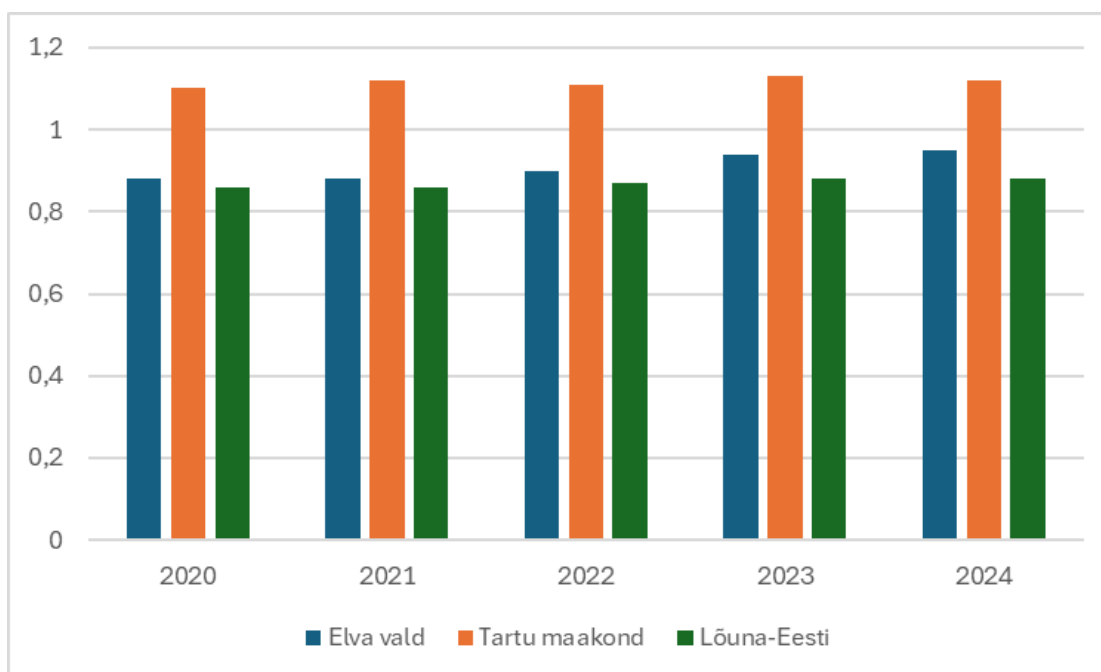
Joonis 2. Registreeritud töötute arv vanuserühma järgi, november 2019 – oktoober 2024

Ülalpeetavate määr näitab majanduslikult aktiivset elanikkonda ehk et, kui suurt osa elanikkonnast peab tööeline elanikkond ülal pidama. See näitaja on oluline tööjõu koormuse ja sotsiaalsete tugisüsteemide jätkusuutlikkuse hindamiseks, andes ülevaate piirkonna demograafilisest ja majanduslikust tasakaalust. [Statistikaameti andmed](#) näitavad, et Elva vallas on võrreldes Lõuna-Eesti või Tartumaa kohalike omavalitsustega kõrgem ülalpeetavate määr (vaata joonis 3).

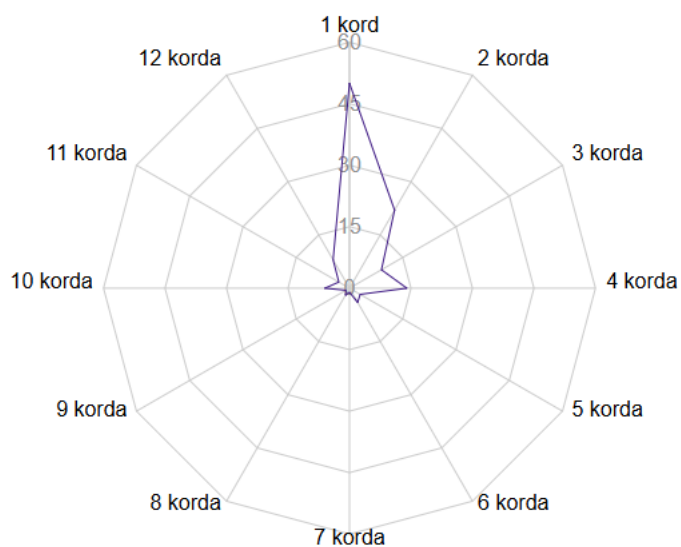
Joonis 3. Ülalpeetavate määr Elva vallas, Tartumaal ja Lõuna-Eestis aastatel 2020-2024

Kõikide kohalik omavalitsuste arvestuses hoiame me oma keskmisest kõrgema ülalpeetavate määraga 2024. a koos Jõgeva vallaga 24/25 kohta. Siia kõrvale on sobiv vaadata ka [töösurveindeksit](#), mis näitab tööealiste elanike (vanuses 15–64) arvu suhet ülalpeetavate (alla 15-aastased ja üle 64-aastased) koguarvuga. Elva vallas on 2024.a selleks indeksiks 0,95 (vt joonis 4), mis tähendab, et Elva vallas on 95 ülalpeetavat iga 100 tööealise elaniku kohta. See indeks on madalam kui Tartumaa keskmine, kuid samas veidi kõrgem kui Lõuna-Eestis keskmiselt.

Joonis 4. Demograafiline tööturusurveindeks Elva vallas, Tartumaal ja Lõuna-Eestis aastatel 2020-2024

2023. a rahuldati Elva vallas 437 [toimetulekutoetuse](#) taotlust (keskmiselt summas 330,29 eurot), et tagada leibkonna toimetulekupiir. 1000 elaniku koht on see näitaja 29 ning Tartu maakonnas 59. Summade poolest maksti 1000 elaniku kohta Elva vallas 2023.a 9,71 ja Tartu maakonnas 25,61 eurot toetust. Enamus leibkondi küsisid [toimetulekutoetust](#) 1 korra (vt Joonis 5).

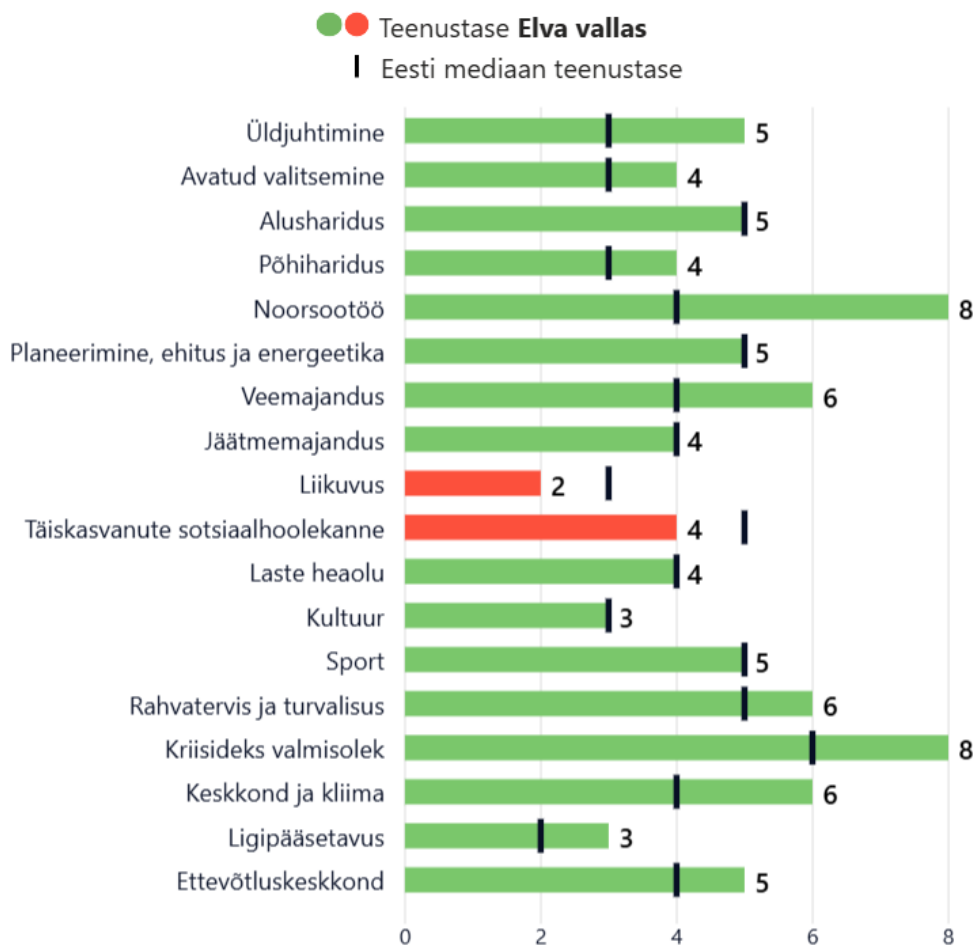

Joonis 5. Toimetulekutoetus saanud Elva valla perekondade arv toetuse saamise kordade arvu järgi 2023. a.

Elva valla teenustase

[Minuomavalitsus.ee](#) andmetel on Elva valla valdkondade keskmine teenustase 2023. aastaks võrreldes 2022. aastaga tõusnud 0,56 taseme võrra. Võrdluses teiste omavalitsustega ületab Elva vald kõige rohkem Eesti mediaantaset teenuses “Noorsootöö” ning jääb kõige enam alla teenuses “Liikuvus (Transport)” (vt Joonis 6).

Elva valla teenustase võrreldes teiste omavalitsustega

Joonis 6. Elva valla 2023. aasta teenustase võrreldes teiste omavalitsustega

Fookusteema 1: Noorte riskikäitumine

Noorte riskikäitumine mõjutab oluliselt seda, kui turvaline on kohalik elukeskkond ja kui turvalisena seda tajutakse. Noorte riskikäitumise näitajad Elva vallas on viimase viie aasta jooksul muutunud pigem paremuse suunas – vähenenud on alaealiste kuritegude arv, samuti sõltuvusainete tarvitamine (eriti alkoholi tarvitamine). Murettekitav on koolikiusamist kogunud õpilaste jätkuvalt suur osakaal. Eraldi riskirühma moodustavad passiivsed noored, kes ei ole pärast kooli lõpetamist või koolist väljalangemist erinevatel põhjustel tööle asunud (NEET-noored). Kokku oli 2024.aastal erinevatel põhjustel tööturult kõrvale jäänud 16-29-aastaseid noori Elva vallas ca 15% kõigist noortest (s.o ca 300 noort). Alates 2021.aastast töötab Elva Vallavalitsuses noortega tegelev spetsialist, kelle peamiseks eesmärgiks on noorte aitamine tööturule, vähendades seeläbi koormust nii kohalikule kui riiklikule sotsiaalsüsteemile. Tihti on noorte tööturult eemale jäämise põhjuseks vaimse tervise probleemid, aga ka vähene teadlikkus kohalikest ja riiklikest tööturuteenustest.

Üheks olulisemaks noorte riskikäitumist maandavaks teguriks peetakse noorsootööd ja huvihariduses osalemist. Elva valla koolide huviringides osales 2023.aastal 51% õpilastest.

Huvikoolides õppivate Elva valla noorte osakaal jääb oluliselt alla maakonna ja riigi tasemele. Kokku on 7-26-aastaste noorte osalemisaktiivsus huvihariduses 29%. Seega on huvihariduse osas võimalik püüelda veelgi suurema noorte kaasatuse suunas.

Hariduse katkestamine ja noorte töötus

Elva valla õpilaste arv [üldhariduse statsionaarses õppes](#) oli 2023. a 1810, kellest esimesse klassi astusid 191.

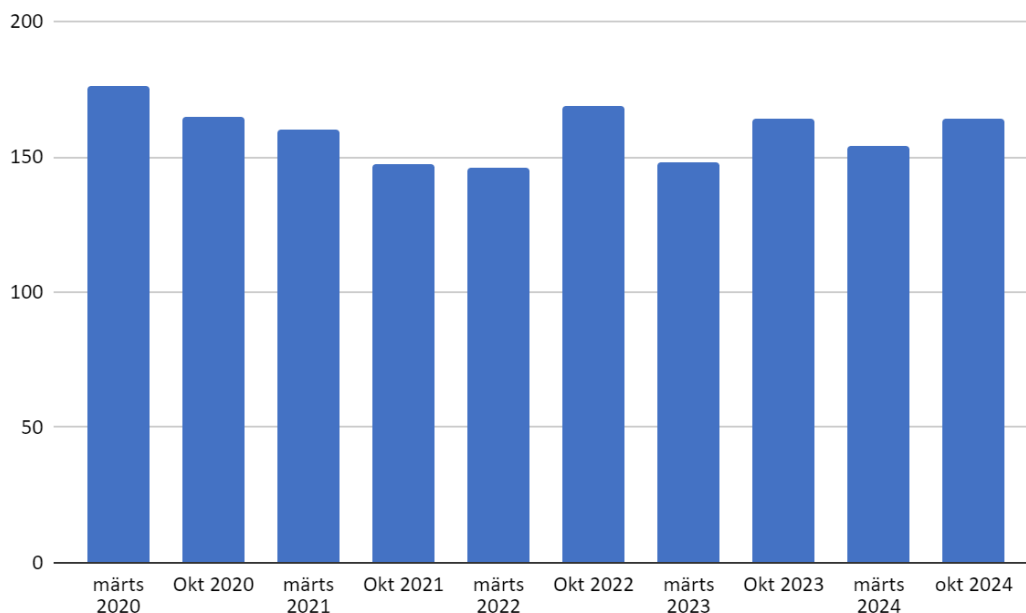
Põhihariduse katkestajate osatähtsus on püsinud aastatel 2020-2023 stabiilselt 0,2% juures. Elva vald paistab silma üldkeskhariduse katkestajate kõrgema osakaaluga – 2023.a katkestas üldkeskhariduse õpingud 8,4% õpilastest (vaata tabel 1). Võrdluseks Eesti KOV-de keskmine näitaja oli 6% ja Tartumaa keskmine 5,2%.

Tabel 1. Üldkeskhariduse katkestajate osatähtsus protsentides

	2019	2020	2021	2022	2023
Elva vald	8,7	4,7	7,5	7,1	8,4
Tartumaa	4,9	3,8	4,5	4,3	5,2
KOVide keskmine	5,6	4,7	5,0	5,8	6,0

2024.aasta juuni lõpu seisuga oli Elva vallas registreeritud töötute osakaal kõigist 16-29-aastastest 6,3% (133 noort), Tartumaa KOV-de keskmine oli 5,7% (Statistikaameti ja [Töötukassa](#) andmed).

Riiklike andmebaaside põhjal viiakse igal aastal märtsis ja oktoobris läbi seire, mille tulemusena jõuavad KOV-desse nimekirjad 16-29-aastastest noortest, kes pole üheski riiklikus registris (ei õpi; ei tööta; ei ole töötuna arvel; ei ole tuvastatud puuduvat töövõimet või üle 80-protsendilist töövõime kaotust; ei saa töötamise toetamise teenust; ei tegele ettevõtlusega; ei saa hüvitist alla pooleteiseaastase lapse kasvatamise eest; ei kannu vangistust või eelvangistust; ei viibi asendus- või kaitseväeteenistuses). Seire nimekirja sattumine ei viita ilmtingimata riskikäitumisele ja raskustele tööturule jõudmisel – nimekirja satuvad ka välismaal viibivad noored, aga ka need, kes on ajutiselt töötud või omal soovil hetkel ei tööta (vt joonis 7).

Joonis 7. Noortegarantii tugisüsteemi seireandmed NEET noorte hulga kohta Elva vallas

2024. aasta märtsi andmete põhjal oli Elva vallas hõivamata (ei kajastu üheski riiklikus registris) noori 154 ning oktoobris 164. Nende näitajate poolest on Elva vald 79 KOV-i võrdluses vastavalt 17. ja 15. kohal (arvestades noorte arvu 10 000 elaniku kohta).

NEET-noorte osakaal kogu Eestis on viimase 10 aasta jooksul püsinud 10-12% vahel, 2023.a 9,6% (Statistikaamet). Läbi aastate on noorte töötus olnud teistest vanusegruppidest oluliselt kõrgem, mis näitab, et noored, eriti haridustee varakult katkestanud või muudel põhjustel raskustesse sattunud, vajavad tööturule sisenemisel lisatuge.

Noortegarantii tugisüsteem

Alates 2015.aastast on riik süsteemselt tegelenud mittetöötavatele noortele suunatud teenuste arendamisega, mille üheks osaks on ka haridusest väljalangemise ennetamine. Aastatel 2015-2018 viidi üleriigiliselt ellu Noorte Tugila tegevuskava, mille ühe osana osutati aastatel 2016-2018 tugiteenuseid ka Elva valla mitteõppivatele- ja töötavatele noortele. Sarnase sisuga töö jätkus noortegarantii projekti raames 2021.aastal, mil Elva Vallavalitsus võttis tööle täiskoormusega juhtumikorraldaja-projektijuhi. Alates 2024.aastast töötab Elva Vallavalitsuses noorte heaolu spetsialist, kelle peamiseks ülesandeks on pakkuda noortele igakülgset tuge sobiva töökoha leidmisel ja/või õpingute jätkamisel, samuti koordineerida kohalikkude noorte valdkonna võrgustikutööd. 2024.a alanud projekti raames osutatakse teenuseid ka 13-15-aastastele noortele, eesmärgiga ennetada koolist väljalangemist. Alates 2021.aastast toimub noorte toetamine läbi kindla juhtumikorraldusliku mudeli rakendamise ja IT-arenduse kasutamise (STAR seire).

Seirest välja tulnud noortele saadab noorte heaolu spetsialist kirjad, kus tutvustab oma tööd ja noortele pakutavaid tugiteenuseid. Paraku ei ole seire andmed noorteni jõudmisel väga efektiivseks osutunud. Hoopis olulisemaks on osutunud kohaliku võrgustiku olemasolu (koostöö kõigi noortega kokku puutuvate spetsialistide vahel) ja abivajavate noorte aktiivne

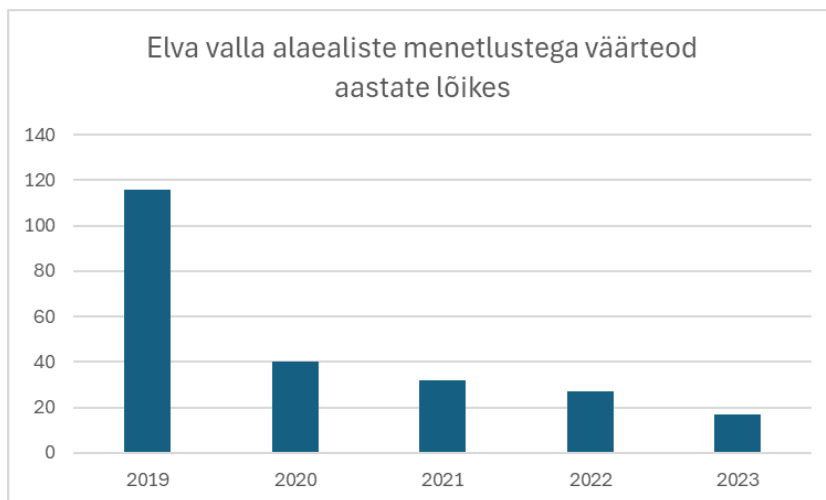
informeerimine ja suunamine (nt noorte suunamine Töötukassast või koolist). Noorte heaolu spetsialistide tööülesannete ja -protsesside kujundamine riiklikul tasandil jätkub.

Perioodil 2021-2024 on noortegarantii tugisüsteemi raames Elva vallas toetatud ca 100 noort. Esimesel projektiperioodil 2021-2023 saavutati projekti eesmärk ja kõigist projekti raames tuge saanud noortest jõudis tööturule 40%.

Alaealiste süüteod

Karistusseadustikus defineeritakse süütegu kui karistatavat tegu, mis jaguneb kuritegudeks ja väärtegudeks. Kui väärtegu puhul on põhikaristuseks rahaträhv või arest, siis kuritegu puhul rahaline karistus või vangistus.

Elva valla alaealiste kuritegude arv on viimase viie aasta jooksul püsinud üsna stabiilsena 6-10 kuriteo vahel aastas, mis jääb arvestusega 10 000 elaniku kohta Tartu maakonnas keskmise tulemuse hulka. [Alaealiste väärtegu](#) arv on aastatel 2019-2023 vähenenud (vt joonis 8).

Joonis 8. Elva valla alaealiste menetlustega väärteod

2023. aastal viidi Elva vallas alaealistega seoses läbi 17 väärteomenetlust, millest 5 oli seotud alkoholi tarbimisega ning 5 korral sõiduki juhtimisega ilma juhtimisõigusega. Menetluseta väärtegu hulgast paistavad enim silma alkoholitarbimisega seotud juhtumid (19 juhtumist 11).

Alkoholi ja uimastite tarvitamine

[Kooliõpilaste tervisekäitumise uuringu](#) andmetel on perioodil 2013-2022 kasvanud nende Lõuna-Eesti 11-15-aastaste noorte osakaal, kes alkoholi üldse ei tarvita (51,5%-lt 64,9%-le), samuti on langenud iga nädal alkoholi tarvitavate noorte osakaal (3,8%-lt 2,8%-le).

2005-2022.a andmetel on pisut vähenenud ka kanepit tarvitanud 11-15-aastaste noorte osakaal (9,8%-lt 6,4%-le). Samas 2019.aasta ESPAD uuringu andmetel on 15-16-aastastest Lõuna-Eesti noortest kanepit proovinud ligi 20% (Eestis keskmiselt 21%).

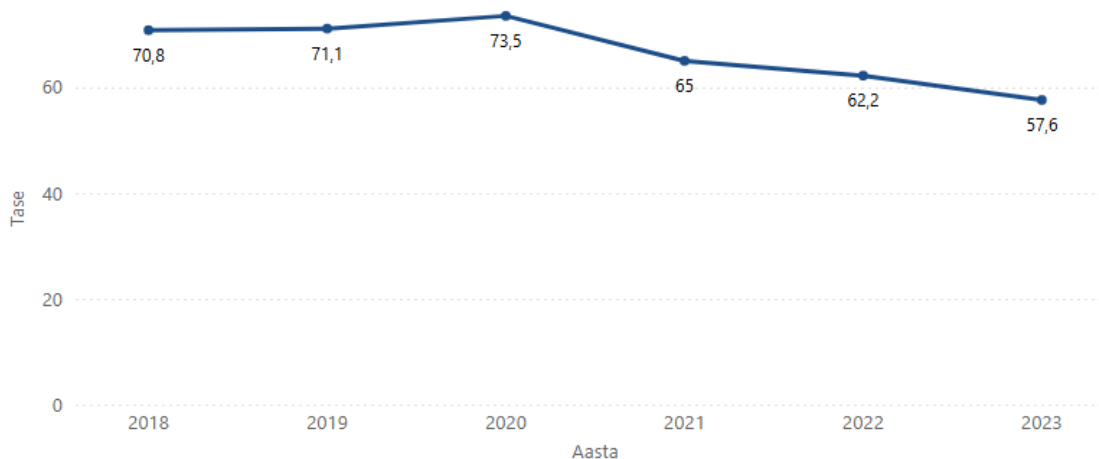
Kiusamine

[Kooliõpilaste tervisekäitumise uuringu](#) andmetel on perioodil 2005-2022 viimasel kahel kuul koolikiusamist kogunud 11-15-aastaste õpilaste osakaal Lõuna-Eestis vähenenud – 47%-lt 33%-le. Lõuna-Eesti näitaja on riigi keskmisel tasemel. Uuringus osalevad kokku 44 riigi õpilased ja kõigi riikide keskmine näitaja on 11%. See näitab, et Eestil on koolikiusamise ennetamisel veel palju ära teha.

[Küberkiusamist](#) kogunud Lõuna-Eesti õpilaste osakaal perioodil 2013-2022 on olnud suhteliselt muutumatu, jäädes 15% lähedusse, mis on riigi keskmisest pisut kõrgem.

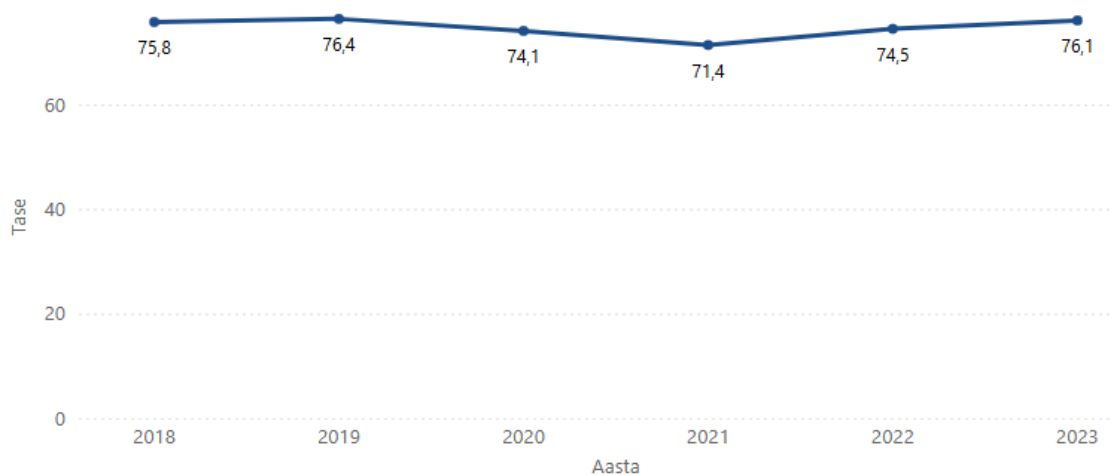
Elva vallas on koolikiusamise ennetamiseks rakendatud Soomes välja töötatud programmi KiVa. Terve kool on olnud kaasatud Paluperä Põhikoolis ja Elva Gümnaasiumis ([Elva Gümnaasiumis](#) alates 2016.aastast). Spetsialistide hinnangud programmi tulemuslikkusele on olnud tagasihoidlikud. Üheks põhjuseks võib olla programmi juhendile mittevastav ja ebajärjekindel rakendamine. Vähest rakendustruudust peetakse tõendus põhiste ennetusprogrammide ebaõnnestumise peamiseks põhjuseks.

Koolikiusamise probleemi jätkuvast aktuaalsusest annavad tunnistust ka [HARNO Riikliku Rahuloluküsitluse tulemused](#) (Joonis 9 ja Joonis 10). 2018-2023.a andmetel on Elva valla neljandates klassides kiusamise probleem suurenenud – 2023.a koges viimase kahe nädala jooksul korduvat kiusamist ligikaudu 42% õpilastest.

Joonis 9. Elva valla 4.klassi õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul kiusatud (%) 2018-2023.

Elva valla kaheksandates klassides on seis olnud stabiilsem. 2023.a koges ligikaudu 24% õpilastest viimase kahe nädala jooksul korduvat kiusamist.

Joonis 10. Elva valla 8.klassi õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul kiusatud (%) 2018-2023.

Noorsootöö ja huviharidus

Alates 2022. aastast töötab Elva Vallavalitsuses noorsootööspetsialist, kelle töö peamiseks eesmärgiks on noorsootöö (sh avatud noorsootöö, huvihariduse ja huvitegevuse) korraldamine, juhtimine ja arendamine Elva vallas.

Minuomavalitsus.ee andmetel on Elva valla noorsootöö teenustase 2023. aastal võrreldes eelmise aasta omaga tõusnud. Kui 2022. aasta teenustaseme koondhinne oli 4, siis 2023. aastal sai see juba hindeks 8 (vt ka joonis 11).

Kriteerium / lävend	Tase	Muutus
Noorsootöö kvaliteedihindamine		
Kvaliteedihindamise tulemused on avalikustatud	Edasijõudnu	↑
Strateegilised dokumendid (arengukava, eelarve) on koostatud kvaliteedi hindamise tulemusi arevstades	Eeskujulik	↑
Noorsootöö valdkonna käsitus arengukavas		
Arengukava hindamise tulemus vähemalt 50%	Edasijõudnu	↑
Osalusaktiivsus koolide huvitegevuses		
Vähemalt 50%	Edasijõudnu	↑
Noorte rahulolu kooli huvitegevuse võimalustega		
Vähemalt 4/5	Eeskujulik	↓

Joonis 11. Noorsootöö kriteeriumid 2023. aastal võrreldes 2022. aastaga (Haridus- ja Noorteamet)

Langus on toimunud õpilaste rahulolus koolis toimuvate huviringidega (Vt Joonis 12). 0,3 punkti jääb siinkohal lahutama edasijõudnu teenustasemest, sest just 4 punkti on kriteeriumi lävendiks.

Kirjeldus	2022	2023
Olen rahul koolis toimuvate huviringidega. Vastanute arv	131	137
Olen rahul koolis toimuvate huviringidega. Rahulolu tase	4,17	3,97

Joonis 12. Õpilaste rahulolu koolis toimuvate huviringidega

[Statistikaameti andmebaasi](#) järgi on vaid ligi kolmandik 7-16-aastastest Elva valla sissekirjutusega noortest seotud mõne huvikooliga (vt joonis 13). Samal ajal Tartumaal oli 2023. a alguses huvikoolis õppivate noorte osatähtsus antud vanuserühmas 54,4% ja kogu Eestis 51,7%. Samasugust tendentsi on märgata ka 17-26-aastaste noorte hulgas. Kuigi viimastel aastatel on vähehaaval huvikoolis õppivate noorte osatähtsus selles vanuserühmas tõusnud, siis jääb see alla maakonna 2023. a andmete 10,4% ja kogu Eesti 10,7%-le.

	7-16							17-26						
	Huvikoolis õppivate noorte arv	Huvikoolis õppivate noorte osatähtsus vanuserühmas, %	Looduse valdkonnas õppijad	Muusika ja kunsti valdkonnas õppijad	Sporti valdkonnas õppijad	Tehnika valdkonnas õppijad	Üldkultuuri valdkonnas õppijad, sh rahvuskoolides	Huvikoolis õppivate noorte arv	Huvikoolis õppivate noorte osatähtsus vanuserühmas, %	Looduse valdkonnas õppijad	Muusika ja kunsti valdkonnas õppijad	Sporti valdkonnas õppijad	Tehnika valdkonnas õppijad	Üldkultuuri valdkonnas õppijad, sh rahvuskoolides
2020	539	32,2	2	278	245	12	113	46	3,2	0	20	24	0	6
2021	610	36	3	271	355	13	103	70	4,8	0	26	37	1	9
2022	619	35,3	5	267	347	7	135	63	4,2	1	25	33	0	10
2023	638	35	6	270	371	5	157	78	5,2	2	24	45	0	12

Joonis 13. Huvikoolis õppivad noored

Kokku on 7-26-aastaste noorte osalemisaktiivsus huvihariduses 29%, mis annab [Minuomavalitsus](#) andmetel teenustasemeks edasijõudnu. Järgmise taseme ehk eeskujuliku taseme lävendiks on 30% ehk sellest jääb Elva valda lahutama 1%.

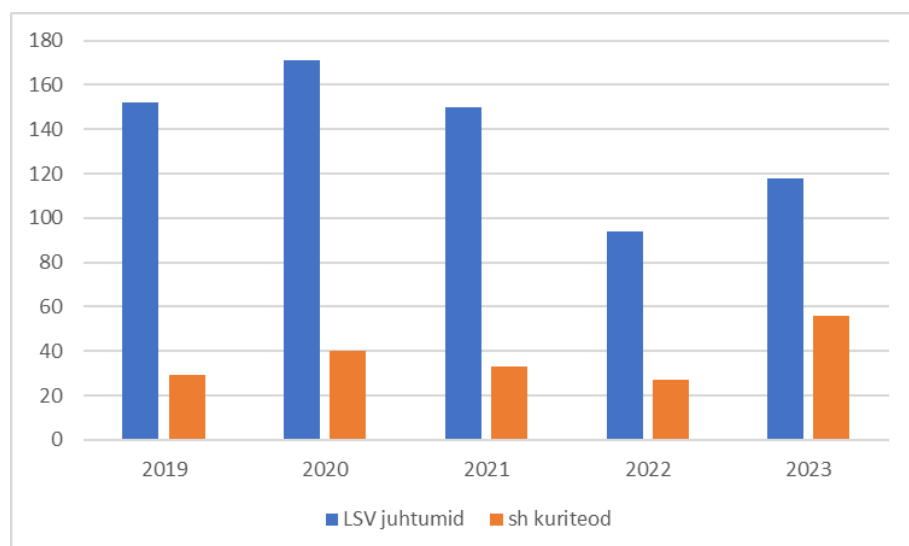
Fookusteema 2: Lähisuhtevägivald

Lähisuhtevägivald (LSV) on füüsilise, vaimse, seksuaalse või majandusliku vägivalla kasutamine lähedastes suhetes pereliikmete, abikaasade või partnerite vahel. See võib avalduda füüsilises vägivallas, alandamises, ähvardamises, kontrollimises või rahaliste ressursside piirangutes, mille eesmärk on saavutada võim ja kontroll teise inimese üle. Seejuures pole oluline, kas vägivallatsejaga on koos elatud või mitte. Oluline on aga teadvustada, et ainult väike osa lähisuhtevägivalla juhtumitest jõuab politseini ja sealt edasi statistikasse.

Registreeritud lähisuhtevägivalla kuriteod on üle-eestiliselt langustrendis. Kui 2019. aastal registreeriti 4119 kuritegu, siis 2022. aastal oli neid 3244 ja 2023. aastal 3186. Ometigi Eesti paarisuhtes kogitud vägivalla osas Euroopa tipus. [Ohvriabi statistika](#) järgi registreeriti 2023. aastal 2724 uut juhtumit, mis viitab probleemi ulatusele ja vajadusele tõhusa sekkumise järele. Ligi 41% naistest on kogenud oma elu jooksul paarisuhtes vägivald. [Statistikaameti suhteuuringust](#) selgus, et 39% neist naistest on kogenud vaimset, 13% füüsilist (sh ähvardamist) ja 9% seksuaalset vägivald. Kõige enam on kogenud vägivald naised vanuses 18–29 ja kõige vähem vanuses 65–74 eluaastat. Selle põhjenduseks tuuakse ka võimalus, et inimeste arusaam vägivallast on muutunud ning vanemad inimesed on valmis rohkem ära kannatama. Sama uuring näitab, et vägivalla all kannatavad keskmisest sagedamini naised, kelle haridustase on põhiharidus või madalam (48%), ning naised, kellel on terviseprobleemidest tingitud piirangud igapäevategevustes (50%). Elukoht (maal/linnas) olulist rolli siinkohal ei mängi. Võrdluseks naistele paarisuhtes vägivald kogenud 33%

meestest, kusjuures enim on seda esinenud vaimse vägivalla vormis (32%). Sarnaselt naistele kogevad vägivalda sagedamini nooremad mehed vanuses 18–29 aastat (39%), samas kui haridus, elukoht ega igapäevategevuste piiratus ei avalda meeste kogemustele olulist mõju.

Elva vallas registreeriti 2023. aastal 56 lähisuhtevägivallaga seotud kuritegu (vt Joonis 14). See teeb 37,7 registreeritud juhtumit 10 000 elaniku kohta. Samal ajal Tartu maakonnas tervikuna oli sama näitaja 15,8 ning Eestis tervikuna 24,5 juhtumit 10 000 elaniku kohta. Seega Elva vallas on keskmisest oluliselt rohkem lähisuhtevägivallaga seotud juhtumeid.

Joonis 14. Elva valla lähisuhtevägivalla juhtumite arv kokku ja kuritegude arv neist

Üldist statistikat vaadates on erinevate kuritegude seas kõige sagedamini lähisuhtevägivallaga seotud lähenemiskeelu rikkumine, ahistav jälitamine, kontaktised seksuaalkuriteod ning kehaline väärkohtlemine (vt Tabel 2)

Tabel 2. Lähisuhtevägivalla kuritegude osakaal erinevatest kuritegudest

	2021	2022	2023
Lähenemiskeelu rikkumine	...	68%	89%
Ahistav jälitamine	77%	64%	73%
Kehaline väärkohtlemine	56%	52%	51%
Kontaktised seksuaalkuriteod	43%	42%	62%
Ähvardamine	50%	36%	35%
Tapmised ja mõrvad (katsetega)	11%	23%	26%
Raske	27%	19%	19%

tervisekahjustuse tekitamine			
Avaliku korra raske rikkumine	7%	6%	5%
Röövimine	3%	3%	3%

Lähisuhtevägivald väljub statistiliselt kõige sagedamini kehalises väärkohtlemises. Lisaks kuuluvad siia alla ka ähvardamine, seksuaalkuriteod ja muud vägivallakuriteod (vt Tabel 3)

Tabel 3. Lähisuhtevägivallaga seotud vägivallakuritegude jaotus kuriteo liigiti (%)

	2021	2022	2023
Kehaline väärkohtlemine	83%	87%	87%
Ähvardamine	10%	7%	6%
Seksuaalkuriteod	5%	4%	5%
Muud vägivallakuriteod	2%	2%	2%

2023.aasta statistika järgi on 66% juhtudest lähisuhtevägivalla toimepanijaks praegune või endine abikaasa/ elukaaslane. 20% juhtudest on selleks (kasu)ema/-isa ning võrdsest 7% juhtudest kas (kasu)tütar/ -poeg või muu sugulane/hõimlane.

2022. a on Statistikaamet uurinud, kui teadlikud on [naised](#) ja [mehed](#) vägivalla tugiteenustest ja tausta õigusabist (vt Tabel 4). Selgub, et palju enam ollakse kursis üldiste tugiteenustega kui tasuta juriidilise abiga. Nagu ka eeldada võib, siis on naised neis asjus teadlikumad.

Tabel 4. 2022. a andmed 18-74-aastaste inimeste teadlikkusest tugiteenustest ja tasuta õigusabist paarisuhtes või suhtevalise vägivalla, jälitamine või seksuaalne ahistamine tööl kontekstis.

	18-74-aastaste meeste osatähtsus (%)		18-74-aastaste naiste osatähtsus (%)	
	Teadlikud tugiteenustest	On kogenud	80,1	On kogenud
Ei ole kogenud		74,9	Ei ole kogenud	86,5
Teadlikud tasuta õigusabi teenusest	On kogenud	41,6	On kogenud	43,6
	Ei ole kogenud	36,4	Ei ole kogenud	44,4

Statistikaamet on vaadanud ka [meeste](#) ja [naiste](#) osatähtsust, kes on teavitanud või rääkinud füüsilisest (sh ähvardamine) või seksuaalsest vägivallast (vt Tabel 5). Selle alusel võib öelda,

et väga suur vastutus on sõpradel ja sugulastel, mida ja kas nad selle infoga midagi peale hakkavad. Selgub ka see, et mehed hoiavad sellist infot rohkem saladuses.

Tabel 5. 2022. a andmed 18-74-aastaste inimeste osatähtsusest, kes rääkisid või teavitasid füüsilisest või seksuaalsest vägivallast tabelis märgitud isikud või asutusi.

		18-74-aastaste meeste osatähtsus (%)	18-74-aastaste naiste osatähtsus (%)
Toimepanijaks intiimpartner	Sõber või sugulane	49,8	71,3
	Tervishoiu- või sotsiaaltöötaja	8,9	20
	Tugitelefoni või ohvriabi	..	9,1
	Politsei	6,2	22,8
	Vähemalt üks nimetatud isikutest/asutustest	51,7	75,4
Toimepanijaks suhteväline isik	Sõber või sugulane	70,4	65,9
	Tervishoiu- või sotsiaaltöötaja	18,1	10
	Tugitelefoni või ohvriabi	..	2,6
	Politsei	12,5	11,2
	Vähemalt üks nimetatud isikutest/asutustest	71,8	66,5

[Maailma terviseorganisatsioon](#) soovib vägivalla ennetamiseks ja vähendamiseks pöörata tähelepanu haridusele, sotsiaalsetele oskustele, tugi- ja abistavatele teenustele, majanduslikule toimetulekule, vanemluse ja hooldajate toetamisele, turvalisele keskkonnale, normidele ja väärtustele ning õigusaktidele.

Fookusteema 3: Elanikkonna teadlikkus ja valmisolek

Elanikkonna teadlikkus ja valmisolek on tänapäeval kriitilise tähtsusega teemad, arvestades üha keerukamat digitaalkeskkonda ja kriisiolukordade sagenemist. Teadlikud ja valmisolevad inimesed suudavad paremini toime ootamatute hädaolukordadega, sealhulgas loodusõnnetuste, küberrünnakute või majanduslike kriisidega. Antud fookusteemaga keskendume me kahele olulisele alateemale, milleks on elanike valmisolek kriisiolukordadeks ja küberteadlikkus.

Elanikkonna teadlikkus ja valmisolek kriisiolukordadeks

Elanikkonna valmisolek kriisi- ja hädaolukordadeks on oluline osa riigi julgeolekust ja ühiskonna vastupanuvõimest. Üha suuremat tähelepanu pööratakse teadlikkuse tõstmisele, et inimesed oskaksid käituda looduskatastroofide, tehniliste avariide, küberrünnakute ja teiste ohtude korral. Riiklikud programmid ja kampaaniad, nagu "Ole valmis!", pakuvad praktilisi juhiseid hädaolukordadeks valmistumiseks, sealhulgas koduste varude kogumiseks ja

ohuteavituste jälgimiseks. Paralleelselt keskendutakse ka kogukondade rolli tugevdamisele ja nende suutlikkuse tõstmisele kriisides toime tulla.

[Elanikkonnakaitse kontseptsioon](#) keskendub sellele, kuidas suurendada elanike teadlikkust ja valmisolekut kriisiolukordades toime tulemiseks. See hõlmab nii individuaalseid ettevalmistusi, nagu varude loomine ja ohuteavituse jälgimine, kui ka kogukondlikku koostööd. Oluline rõhk on kriiside ennetamisel, kodanike harimisel ja nende valmisoleku tõstmisel, et vähendada haavatavust hädaolukordades.

Kantar Emori [elanikkonna hädaolukorraks valmisoleku alase teadlikkuse indeksuuring](#) 2023.a näitas, et võrreldes 2021.a uuringuga on

- elanike hinnangul hädaolukorra tekkimise tõenäosus kasvanud;
- teadlikkus sellest, mida hädaolukorras pole mõtet teha;
- paranenud on teadlikkus, millised hädaolukorrad võivad inimesi nende kodukohas tabada.;
- tõusnud hädaolukorras tegutsemise käitumisjuhendiga tutvunute/õppustel osalenute arv;
- kasvanud teadmine kuidas hädaolukorras tegutseda.

Samas ohukohtadena on välja toodud, et:

- kodude varustatuse tase kõige vajalikuga on endiselt madal;
- ühiskonna individualiseerumine ehk üha vähem ollakse valmis aitama kogukonda ning ei näha ka koostööks suurt vajadust;
- kohalike omavalitsuste jagatud info jõuab vähem kui poolte elanikeni ning rahulolu sisu osas on madal.

Riskirühmad on antud uuringu järgi:

- 15.-26.a ning 65.a ja vanemad
- Linnaelanikud, ennekõike kortermajades

Võrreldes 2021. a on Lõuna piirkonnas elanike hädaolukorraks valmisoleku indeks mõnevõrra langenud (vt joonis 15).

	EESTI KOKKU			LÕUNA		
	2023	2021	Muutus	2023	2021	Muutus
TEADMISED	9,0	9,1	-0,1	9,4	9,6	-0,1
USKUMUSED & HOIAKUD	7,6	8,3	-0,6	8,1	8,6	-0,5
TEGEVUSED JA OSKUSED	7,4	7,5	-0,1	7,7	8,3	-0,6
KODU VALMISOLEK	20,1	20,6	-0,5	23,2	23,5	-0,3
KOONDIRDEKS	44,1	45,4	-1,4	48,5	50,0	-1,6

Joonis 15. Hädaolukorraks valmisoleku indeks 2021-2023

Näiteks 2021.aastaga võrreldes on oluliselt vähenenud nägemus kogukondliku koostöö vajalikkusest (47% -> 40%) ja kogukonna aitamisest (46% -> 36%), kuid samas on

suurenenud usk riigi võimekusse juhtida/tagada hädaolukorra lahendamine (86% -> 90%). Sellest võib oletada, et inimesed võtavad üha vähem vastutust oma kriisikindluse eest ning annavad selle riigile või kohalikule omavalitsusele.

Hans Moks kaitses 2024. a oma magistritööd teemaga "[Eesti elanike turvatunne ja panus siseturvalisusega seotud vabatahtlikustegevuses siseturvalisuse avaliku arvamuse uuringute põhjal](#)". Magistritöö näitas, et Eesti elanike turvatunne on alates 2016. aastast vähenenud, kuid huvi siseturvalisusega seotud vabatahtliku tegevuse vastu on endiselt märkimisväärne, eriti madalama turvatundega inimeste seas. Lisaks selgus, et kõrgema turvatundega elanikel on väiksem huvi osaleda vabatahtlikus tegevuses, samas kui madalama turvatundega inimesed on valmis aktiivsemalt panustama vabatahtlikuna. Seepärast on riigil oluline rakendada sihtgruppidele suunatud teavitustööd ja motiveerida vabatahtlikus tegevuses osalemist eri platvormide ja kogukondade kaudu.

Indrek Paadiku 2024.a valminud magistritööst "[Eesti elanike teadlikkus ning valmisolek siseturvalisuse valdkonda puudutavate pikaajaliste kriisidega toimetulekuks](#)" selgub, et Eesti elanikel on mitmes valdkonnas, nagu CBRNE-õnnetused, küberrünnakud, terroriohud ja tööstusõnnetused, madal teadlikkus ning valmisolek kriisidega toime tulla. Selle lahendamiseks tuleks tõhustada teavitustööd ja haridustegevusi, edendada kogukondlikku koostööd ja kerksust ning korraldada praktilisi harjutusi kriisideks valmistumiseks. Erilist tähelepanu tuleb pöörata linnas ja kortermajades elavatele inimestele, kuna nende kriisiteadlikkus on keskmiselt madalam. Lisaks on oluline kaasata kogukonna liikmeid kriisikommunikatsiooni vabatahtlikeks, parandada teadmisi ellujäämisoskustest ja kriitilistest ressurssidest ning tõsta teadlikkust teehoolduse ja lumekoristusega seotud probleemide lahendamise kohta. Need sammud aitavad suurendada elanikkonna võimekust pikaajaliste kriisidega tõhusalt toime tulla.

Kokkuvõttes saab öelda, et Kantar Emori 2023. aasta uuringu järgi on Eesti elanike teadlikkus kriisilolukorras käitumisest küll paranenud, kuid praktiline valmisolek, nagu kodude varustus hädavajalikkuga, on endiselt madal. Samal ajal on vähenenud kogukondlik koostöövalmidus ja sõltuvus riigilt kriiside lahendamisel on kasvanud. Riskirühmadena tuuakse esile noored, eakad ja linnakorterite elanikud, kellel on kriisiteadlikkus madalam. Oluliseks lahendusena nähakse kogukondliku koostöö edendamist, sihtrühmadele suunatud teavitustööd ja praktilisi harjutusi kriisidega toimetulekuks.

Küberteadlikkus

Küberturvalisus on muutunud riigi üldise julgeoleku ja majanduse jätkusuutlikkuse lahutamatuks osaks. Eesti riik on 2024. aastal vastu võtnud uue [küberturvalisuse strateegia](#), mille laiem eesmärk on tagada turvaline ja usaldusväärne küberruum aastani 2030. Muuhulgas seab strateegia 2024–2030 eesmärgiks elanike küberteadlikkuse suurendamise läbi hariduse ja teadlikkuse tõstmise kampaaniate. Fookuses on praktilised oskused, näiteks turvaline internetikasutus, ning valmisolek reageerida küberohtudele. Strateegia toetab elukestvat õpet, mis hõlmab nii noorte kui ka täiskasvanute koolitusi, ja julgustab kogukondade osalemist küberkaitse arengus. Riik soosib digitaalsete tööriistade ja ressursside laialdast kasutuselevõttu, et tõsta küberhügieeni taset ja parandada üldist vastupanuvõimet küberrünnetele.

Küberteadlikkus on küberturvalisuse oluline komponent, sest inimfaktor on sageli suurim nõrk koht küberrünnakute ennetamisel ja tõrjumisel. See aitab luua turvalisemat digitaalset keskkonda ja suurendada ühiskonna valmisolekut tehnoloogilisteks väljakutseteks.

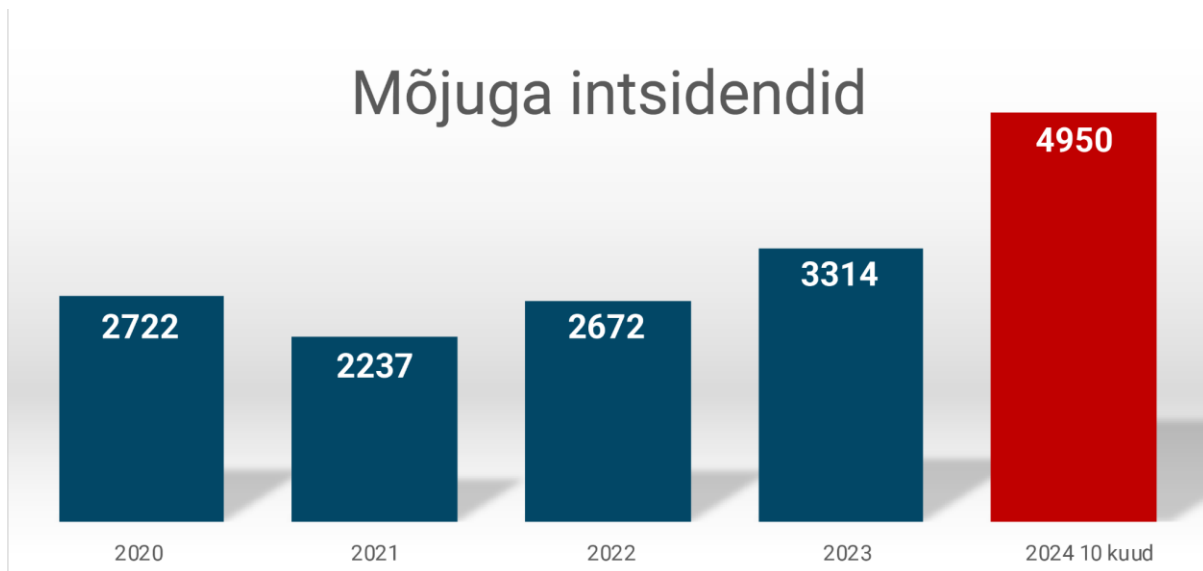
Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet on [2022.a lõpus välja toonud peamise küberohud Euroopa Liidus](#), mis hõlmavad mitmesuguseid ründetüüpe kahjustades organisatsioone ja üksikisikuid. Nendeks on:

- Lunavararünnakud, mille puhul kurjategijad nõuavad andmete või süsteemide tagastamise eest lunaraha, mõjutavad umbes 60% sihtmärkidest.
- Hajusa teenusetõkestuse ohud (DDoS-rünnakud) piiravad teenuste kättesaadavust, kusjuures 2022. aastal registreeriti Euroopa suurim teadaolev rünnak.
- Pahavara, sealhulgas reklaamvara troojanid, on massiliselt levinud, mõjutades miljoneid seadmeid.
- Sotsiaalse manipulatsiooni ohud ja inimteguriga seotud eksimused moodustasid 82% andmetega seotud rikkumistest.
- Andmetele suunatud rünnakud sihivad sageli servereid, mis on sihtmärk 90% juhtudest.
- Internetiohud, nagu BGP (piirilüüsi protokoll) kaaperdamine, põhjustasid Ukrainas märkimisväärsed häireid.
- Desinformatsioonikampaaniad on kasvanud eriti konfliktipiirkondades, näiteks Venemaa tegevuses Ukrainas.
- Tarneahelaga seotud rünnakud, mis moodustasid 2021. aastal 17% intsidentidest, kujutavad endast kasvavat ohtu.

Riigi Infosüsteemide Amet (RIA) [andis 2024.a novembri alguses teada](#), et esimese kümne kuuga on mõjuga intsidentide arv kasvanud 88% võrreldes eelmise aastaga, ulatudes 4950 juhtumini (vt Joonis 16). Mõjuga intsidendid on need juhtumid, millel on reaalne ja märgatav mõju inimeste, asutuste või ettevõtete tööle või varadele. Näiteks:

- **Andmete kaotust või vargust** (isikuandmed, konfidentsiaalne teave).
- **Rahalisi kahjusid** (pettused, lunaraha nõudmised).
- **Infosüsteemide häireid** (teenuste katkestused, võimetus kasutada vajalikke ressursse).
- **Mainekahjusid**, mis tulenevad rünnakutest või andmeleketest.

Oktoobris moodustasid suurema osa juhtumitest õngitusjuhtumid, kus siis nii-öelda kullerfirmade nimel saadetud e-kirjade ja SMS-ide või Facebooki Marketplace'i abil suunati inimesi õngituslehtedele oma pangakonto andmeid avaldama.

Joonis 16. Riigi Infosüsteemi Ameti statistika mõjuga intsidentide kohta aastate lõikes.

Põhilised küberteadlikkuse aspektid:

- Ohumärkide äratundmine: Näiteks õngitsuskirjade, kahtlaste linkide ja pahavaraga nakatatud failide tuvastamine.
- Heade tavade järgimine: Tugevate paroolide loomine, kaheastmelise autentimise kasutamine ja andmete regulaarne varundamine.
- Teadlikkus privaatsusest: Mõistmine, kuidas oma isikuandmeid kaitsta ja milliseid andmeid mitte jagada avalikult.
- Intsidendile reageerimine: Teadmised, mida teha küberohvri korral, näiteks kellele intsidentidest teatada ja kuidas kahju minimeerida.

Kate-Riin Kont poolt koostatud "[Eesti elanikkonna teadlikkus küberturvalisusest: ülevaade uuringutest ja võimalikest edasistest suundadest](#)" selgub, et elanikkonna teadlikkus küberturvalisusest on Eestis paranenud, kuid vajab jätkuvalt arendamist, kuna suur osa küberrünnakutest tugineb inimlikule eksimusele või teadmatusele. Uuringud näitavad, et kuigi paroolide halduse ja küberhügieeni harjumused on paranenud, on koolituste ja küberteadlikkuse süstemaatiline edendamine ning noorema põlvkonna formaalharidusse integreerimine hädavajalikud.

[KüberOlümpia](#) programm on suunatud noorte küberkaitsealaste teadmiste ja oskuste arendamisele, pakkudes võimalusi praktiliseks õppeks ja formaalhariduse täiustamiseks. Programmi korraldavad Eesti Kaitseministeerium ja Tallinna Tehnikaülikool (TalTech). Programmi raames toimuvad põhikooli, gümnaasiumi ja kutsekoolide õpilaste testimised ja võistlused:

- KüberNööpnõel (1.-6. klass)
- KüberPähkel (4.-9. klass)
- KüberPuuring (7.-12. klass, kutsekool)
- KüberNaaskel (14-25 aastased)

2023. a äbi viidud [KüberPähklis](#), millega hinnati 4.-9. klassi õpilaste küberteadlikkust ja oskusi küberruumis turvaliselt tegutseda, osaleti kokku 174st koolis (sh Elva valla koolidest). Analüüsi

lõpus andis meeskond soovitusi, sh riigile ja kohalikele omavalitsustele. Näiteks soovitati kehtestada küberturvalisuse hariduse standardid koolidele, et nende teemade käsitluses oleks teatud selgus ning järjepidevus. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi ning Tallinna Tehnikaülikooli toel valmis 2022. a ülevaade "[Digiturvalise kooli hindamine ja statuut](#)". Kuna 2024-2026 aastal tuleb koolidel kasutusele võtta E-ITS, siis sellised standardid ja hindamissüsteemid oleksid oluliseks toetuseks E-ITSi rakendamisel.

7.-12. klassidele ja kutsekoolidele tehtud [KüberPuuring 2023](#) (osalesid ka Elva koolide õpilased) analüüs tõi välja konkreetsed soovitusid koolidele ja kohalikele omavalitsustele:

- Korraldage õpetajatele regulaarseid koolitusi, et nad saaksid värskendada oma IT-alaseid teadmisi ja õpetamisoskusi. Julgustage õpetajaid kaasama praktilisi ülesandeid ja kaasahaaravaid õppemeetodeid.
- Tagage, et koolidel oleks olemas vajalik tehnoloogiline taristu, sealhulgas arvutid, internetiühendus ja spetsiifilised seadmed (näiteks robotika komplektid), et toetada õpilaste praktilisi teadmisi.
- Viige õpetajatele läbi küberbe test (www.kybertest.ee), et tagada kõikide õpetajatele küberturvalisuse alased algpädevused.
- Julgustage koole ja õpilasi osalema IT-alastel üritustel ja võistlustel, pakkudes selleks vajalikku tuge ja ressursse. Toetage koolisiseseid robotika- ja programmeerimisvõistlusi.
- Arendage välja tõhus karjäärinõustamise programm, mis tutvustab õpilastele erinevaid IT-valdkonna karjäärivõimalusi ja aitab neil teha teadlikke valikuid tuleviku suhtes.

Turvalisuse arenguprogrammi tegevuste elluviimine Elva vallas

Kohalike omavalitsuste turvalisuse tegevuskavade elluviimise töökorraldus on hetkel kujunemisejärgus ning lähtub valdavalt kohalikust organisatsioonikultuurist ja praktikatest. Käesolev ülevaade kirjeldab seega pigem esialgseid plaane ning tegelik praktika käigus võib turvalisuse valdkonna juhtimis- ja töökorraldus kujuneda sellest mõnevõrra erinevana.

Kava kinnitamine ja seosed arengukavaga

Elva vallas on turvalisuse tegevuskava seotakse arengukavaga, eraldi lisana, et tagada kooskõla valla arengukava prioriteetidega (vt Lisa 1, KOV TAP tegevuskava, Elva turvalisuse tegevuskava). Arengukavas on turvalisusega seotud eesmärkidena sõnastatud nii kogukonna turvalisuse tagamine kui ka noorte kaasamine, kvaliteetse noorsootöö arendamine, laste ja perede heaolu toetamine ning sotsiaalteenuste arendamine. Need on otseses seoses ka turvalisuse tegevuskava fookusteemadega.

Seega on turvalisuse tegevuskava on seotud AK strateegiliste eesmärkide ja meetmetega, samuti iga-aastase seire läbi (vt Lisa 1, KOV TAP tegevuskava, Seiremõõdikud). Mõõdikute tasemel täna arengukavaga seost ei ole, aga tegevuskavasse on esitatud ettepanekud mõõdikute jaoks, mida oleks perspektiivis võimalik integreerida arengukavasse ja arengukava tegevuskavasse.

Juhtimiskorraldus ja vastutuse jaotus

Turvalisuse valdkonna juhtimine põhineb selgel vastutuse jaotusel: igale tegevusele on määratud vastutav asutus või ametnik. Tegevuste elluviimise jälgimine ja vajadusel uuendamine on esialgu kavandatud jätta esmajärjekorras fookusvaldkondade põhiste tööühikute ülesandeks, kes vastutavad oma valdkondlike teemade monitoorimise eest. Tegevuskava seire ja muutmise sidumine arengukava seirega on plaanis korraldada regulaarse iga-aastase seireka kindlaksmääratud seiremõõdikute alusel. Perspektiivis võiks tegevuste tulemuste hindamine oleks osa valla üldisest arenguseire süsteemist.

Kriisivalmiduse spetsialist ja kriisikomisjoni roll

Elva vallas on olemas kriisi- ja ennetustööspetsialisti ametikoht, kes on koordineerinud ka arenguprogrammi tegevusi. Kriisikomisjoni rolli, sh tegevuskava elluviimise koordineerimisel ja seirel, ei ole veel täpselt määratletud, sh mil määral jääb tegevuste koordineerimise vastutus kriisivalmiduse spetsialistile ning milliseks kujuneb kriisikomisjoni roll tegevuskava elluviimise ja seire protsessis (koordineeriv, nõuandev vms).

Kriisikomisjonil on turvalisuse tegevuskava elluviimisel toetav, kuid samas oluline roll ning selle liikmed on olnud tegevuskava protsessi kaasatud. Oluline osa tegevuskava kriisireguleerimise fookusvaldkonna eesmärkidest on kriisikomisjoni töölaual, kuna üheks eesmärgiks on selge ja toimiv KOV ametkondade vaheline suhtlus (kriisiroolid, info liikumine) erinevates kriisiolukordades.

Tegevuskava eesmärkide teekaartide koostamisel määrati esialgu ka enamuste tegevuste peamiseks vastutajaks kriisikomisjon, kuid hiljem täpsustati vasttust konkreetse ametikoha täpsusega (valdavalt kriisi- ja ennetustööseptsialist), kuid kriisikomisjon on nendesse tegevustesse kaasatud.

Esmane fookus on kriisikomisjonil kriisireguleerimise eesmärkide saavutamisel. Samal ajal on oluline järjest rohkem laiendada kriisikomisjoni seotust teiste arenguprogrammi fookusteemadega, et laiendada turvalisuse teemadega hõlmatust.

Tegevuste seire ja uuendamine

Turvalisuse tegevuskava 2025-2028 vaadatakse vallavalitsuse poolt üle kord aastas arengukava täitmise aruandluse käigus lähtudes valla arengudokumentide koostamise korras sätestatust ning käesolevas peatükis kirjeldatust. Tegevuskava seiret koordineerib arendusnõunik / kriisispetsialist.

Iga-aastase seire käigus hinnatakse seatud eesmärkide suunas liikumist tegevuskavas seatud (seire)mõõdikute alusel (vt seiremõõdikute tabelist). Seire ülevaade lisatakse turvalisuse tegevuskavale ja/ või lisatakse arengukava täitmise aruandele ning tutvustatakse kriisikomisjonile ja maakonna turvalisuse nõukogule. Vajadusel seire tulemuste, muutunud prioriteetide või vajadustega arvestamiseks muudetakse turvalisuse tegevuskava.

Turvalisuse tegevuskava on koostatud ühekordselt aastateks 2025-2028. Hiljemalt 2028. aastaks integreeritakse turvalisuse tegevuskava eesmärgid ja tegevused valla arengukavasse ja tegevuskavasse, et tegevuskava elluviimiseks vajalikud rahalised vahendid oleksid tagatud valla eelarvestrateegias.